

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2019. gada 8. jūlijā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Daiga Rezevska un Artūrs Kučs,
kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 74/2019), kuru iesniegusi [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 464. panta septīto daļu un 464.¹ panta otrās daļas 2. punktu (turpmāk arī – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam.

2. Civilprocesa likuma 464. panta septītā daļa nosaka:

“(7) Ja tiesnešu kolēģijai nav acīmredzama pamata uzskatīt, ka, izskatot blakus sūdzību, pārsūdzētais lēmums tiks pilnīgi vai kādā tā daļā atcelts vai grozīts, tā Augstākās tiesas rīcības sēdē ar vienbalsīgu lēmumu var atteikties pieņemt blakus sūdzību. Šādā gadījumā samaksāto drošības naudu par blakus sūdzību neatmaksā.”

Savukārt Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts paredz:

“(2) Ja kasācijas sūdzība formāli atbilst šā panta pirmajā daļā minētajām prasībām un ja tiesa, kas taisījusi pārsūdzēto spriedumu, nav pieļāvusi šā likuma 452. panta trešās daļas noteikumu pārkāpumu, tiesnešu kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību arī šādos gadījumos: [...]”

2) izvērtējot kasācijas sūdzībā minētos argumentus, nav acīmredzama pamata uzskatīt, ka pārsūdzētajā spriedumā ietvertais lietas iznākums ir nepareizs un ka izskatāmajai lietai ir būtiska nozīme vienotas tiesu prakses nodrošināšanā vai tiesību tālākveidošanā.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punkts noteic, ka Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu. Lai izvērtētu, vai pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu, jānoskaidro, vai: 1) prasījums formāli ir izspriests; 2) prasījums ir mainījies pēc būtības; 3) pastāv būtiski jauni apstākļi, kuru dēļ prasījumu nevarētu uzskatīt par jau izspriestu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2015-19-01 10.1.–10.5. punktu*).

Satversmes tiesa 2013. gada 21. oktobrī pieņēma spriedumu lietā Nr. 2013-02-01 “Par Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam” (turpmāk arī – spriedums lietā Nr. 2013-02-01). Sprieduma lietā Nr. 2013-02-01 pieņemšanas laikā Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts noteica: “(2) Ja kasācijas sūdzība formāli atbilst šā panta pirmajā daļā minētajām prasībām un ja apelācijas instances tiesa nav pieļāvusi šā likuma 452. panta trešās daļas noteikumu pārkāpumu, senatoru kolēģija var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību arī šādos gadījumos: [...] 2) nerodas šaubas par

apelācijas instances tiesas sprieduma tiesiskumu, un izskatāmajai lietai nav nozīmes judikatūras veidošanā.” Satversmes tiesa atzina minēto Civilprocesa likuma normu par atbilstošu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējai Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts ir piemērots redakcijā, kādā tas izteikts ar 2016. gada 9. jūnija likumu “Grozījumi Civilprocesa likumā”, kas stājās spēkā 2016. gada 13. jūlijā. Savukārt spriedumā lietā Nr. 2013-02-01 tika vērtēta šīs normas satversmība redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 12. jūlijam.

Līdz ar to pieteikumā ietvērto prasījumu par Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkta atbilstību Satversmes 92. pantam nevar uzskatīt par jau izspriestu.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka (datums) Augstākā tiesa, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 464. panta septīto daļu, nolēma atteikt pieņemt Pieteikuma iesniedzējas blakus sūdzību par Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas (datums) lēmumu.

Savukārt (datums) Latvijas Republikas Senāts, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punktu, nolēma atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar Pieteikuma iesniedzējas kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas (datums) spriedumu.

Tādējādi apstrīdētās normas Pieteikuma iesniedzējai ir piemērotas, un pieteikumā ir norādīts uz viņai Satversmē noteikto pamattiesību iespējamo aizskārumu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Pieteikuma iesniedzēja vērsusies Satversmes tiesā saistībā ar Augstākās tiesas (datums) rīcības sēdes lēmumu un Senāta (datums) rīcības sēdes lēmumu. Šie lēmumi nav pārsūdzami. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējai nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

8. Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otrais teikums nosaka: “Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskārums brīža.”

Konkrētajā situācijā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no dienas, kad stājušies spēkā minētie Augstākās tiesas un Senāta rīcības sēdes lēmumi.

Senāta rīcības sēdes lēmums stājās spēkā (datums). Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2019. gada 13. jūnijā. Līdz ar to pieteikums par Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkta atbilstību Satversmes 92. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

Savukārt Augstākās tiesas rīcības sēdes lēmums stājās spēkā (datums). Tādējādi pieteikums par Civilprocesa likuma 464. panta septītās daļas atbilstību Satversmes 92. pantam iesniegts Satversmes tiesā, neievērojot Satversmes tiesas likumā noteikto termiņu, un līdz ar to neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

9. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam pieteikumā jānorāda pieteikuma juridiskais pamatojums.

Lai pamatotu, ka ar apstrīdēto normu noteiktais pamattiesību ierobežojums nav attaisnojams, pieteikumā ir jānorāda: 1) vai pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu; 2) vai ierobežojumam ir leģitīms mērķis; 3) vai ierobežojums ir samērīgs ar tā leģitīmo mērķi (*sk., piemēram, Satversmes*

tiesas 2002. gada 20. maija spriedumu lietā Nr. 2002-01-03 secinājumu daļu). Savukārt pamatojot ierobežojuma neatbilstību samērīguma principam, pieteikumā ir jānorāda: 1) vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt leģitīmo mērķi; 2) vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (sk., piemēram, Satversmes tiesas 2007. gada 16. maija sprieduma lietā Nr. 2006-42-01 11. punktu un 2011. gada 18. marta sprieduma lietā Nr. 2010-50-03 12. punktu).

Pieteikumā ietverti vispārēji apsvērumi par to, ka Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkts aizskar Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 92. pantā noteiktās pamattiesības. Tomēr pieteikumā nav ietverts iepriekš minētajiem kritērijiem atbilstošs juridiskais pamatojums. Ievērojot spriedumā lietā Nr. 2013-02-01 atzīto, pieteikumā nav sniegts arī juridiskais pamatojums tam, ka no Satversmes 92. panta izriet prasība kasācijas kārtībā izskatīt visas civillietas, arī tādas, kurām nav būtiskas nozīmes vienotas tiesu prakses nodrošināšanā vai tiesību tālākveidošanā.

Līdz ar to pieteikums par Civilprocesa likuma 464.¹ panta otrās daļas 2. punkta atbilstību Satversmes 92. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc pieteikuma (pieteikums Nr. 74/2019), kuru iesniegusi [..].

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

S. Osipova